

ИСТОРИЯ И ЭТНОЛОГИЯ

А.Р. АГЕЕУ
МДУ імя А.А.Куляшова

ВОДБЛІСК СТАРАДАЎНІХ ВЯСЕЛЬНЫХ ТРАДЫЦЫЙ

Вясной 1999 года пад час правядзення этнаграфічных пошуковых прац, студэнтамі гістарычнага факультэта Магілёўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А.А.Куляшова было выяўлена фарфаравае блюда фабрычнай вытворчасці. На першы позірк яно не ўяўляла сабой вялікай каштоўнасці, бо было разбіта на чатыры часткі. Але гэтыя часткі былі замацаваны спецыяльнымі металічнымі скобамі! Апошняя прыцягнула дадатковую ўвагу да прадмета і падштурхнула да высвятлення яго гісторыі.

Блюда акруглай формы мае дыяметр 32,5 см. Яго хвалістыя краі аздаблены абадком залацістага, а паверхня пакрыта палівай белага колеру. Борцік блюда мае рэльефны арнамент барочнага тыпу: папярок борціка размешчаны тры стужкі з арнамантам, які нагадвае барочны картуш, а паміж імі знаходзяцца тры арнаменты ў выглядзе букетаў кветак і галінак. Блюда мае таксама рознакаляровы малюнак сямі вялікіх і малых букетаў кветак. Гэты раслінны арнамент нанесены на паліву. Асноўныя фарбы малюнка: салатавая, цёмна-зялёная, карычневая, бэзавая, ружовая, жоўтая.

На донцы блюда маюцца клеймы: кляймо “по заказу Торгов. Дома Кунстъ і Альберсъ” у рамцы карычневага колеру; кляймо зеленаватага колеру з вензелем і надпісам “GERMANY”, два кляймы карычневатага колеру з неразборлівымі лічбавымі абазначэннямі. Верагодная дата вырабкі блюда – канец XIX – пачатак XX стагоддзя. Месца стварэння – Германія.

Блюда расколата на чатыры часткі. Пры гэтым яго большая палова цэльная, а астатнія тры часткі прымацаваны да асноўнай і адна да адной 17-цю металічнымі скобамі. Скобы маюць даўжыню ад 1,5 да 2,5 см. Побач з расколінамі маюцца некалькі шчарбін і расколінка даўжынёй

4,5 см. Залацісты абадок па краю блюда амаль цалкам сцёрты. Паліва сцёртая месцамі. Маюцца драпіны.

Да свайго выяўлення і паступлення ў музей прадмет знаходзіўся ў вёсцы Светлыі Чэрыкаўскага раёна Магілёўскай вобласці. Належыў ён Касмачову Аляксандру. Згодна аповяду блюда засталася ў сям'і ад бабулі 1923 года нараджэння. Яна ў сваю чаргу яго атрымала ад сваёй маці ў спадчыну. Адпаведна паданню, якое захавалася ў сям'і, блюда іграла важную ролю ў вясельнай абраднасці. На падобнае блюда жаніх клаў свае падарункі і перадаваў іх нявесце як сімбаль вернасці. Нявеста прымала падарункі, а потым разбівала блюда на шчасце. Ужо пасля вяселля жаніх склейваў або замацоўваў скобамі блюда, што сімбалізавала непарушнае жыццё мужа і жонкі ў далейшым. На жаль, высветліць на якім этапе вяселля адбываўся гэты абрад не ўдалося.

У даступнай нам этнаграфічнай літаратуры не сустракаецца апісання падобнага абраду на беларускіх землях. Мажліва гэта з'яўляецца ўплывам вясельнай абраднасці іншых этнасаў. Будучыя даследванні павінны прасвятліць гэтае пытанне. Выяўленне блюда паказальна яшчэ і тым, што нагадвае як збіранне і апісанне прадметаў матэрыяльнай культуры дапамагае вывучаць духоўную культуру народа.

З улікам спецыфікі дзейнасці вучэбнага этнаграфічнага музея ўніверсітэта і з-за атсутнасці спецыяльнага памяшкання для захавання фондавага матэрыяла было вырашана перадаць блюда ў музей гісторыі г.Магілёва, дзе яно апісана навуковым супрацоўнікам Прачаковай Н.А. і захоўваецца ў асноўным фондзе за № 2262.